

KẾT TỬ LÀ HƯ TỪ CHỈ ĐIỀU KIỆN/ GIẢ THIẾT TRONG LẬP LUẬN

Nguyễn Thị Thu Trang

TÓM TẮT:

Hư từ chỉ điều kiện/giả thiết (HTĐKGT) là nhóm hư từ có số lượng rất lớn trong tiếng Việt. Khi tham gia cấu tạo câu, HTĐKGT thường đi kèm với thì/là tạo thành cặp quan hệ từ nối kết các vế của câu ghép chính phụ thể hiện quan hệ điều kiện/giả thiết – hệ quả. Trong lập luận, HTĐKGT là kết tử hai vị trí thực hiện chức năng dẫn nhập LC, nối kết LC với KL trong các lập luận có mô hình khái quát: $p \rightarrow r$. Lập luận dùng kết tử là HTĐKGT có thành phần tối thiểu gồm 1 LC và 1 KL trong đó, tùy thuộc vào ngữ cảnh mà p hoặc r có thể bị hàm ẩn. Về trật tự các thành phần lập luận, tùy vào kết tử và sự kết hợp hay không kết hợp với thì/là mà trật tự LC đi trước là duy nhất, bắt buộc hoặc không bắt buộc. Lập luận có HTĐKGT có thể mở rộng thành phần ở cả LC và KL. Đối với những lập luận mở rộng thành phần LC, các kết tử cùng nhóm có thể được bổ sung để dẫn nhập các LC tiếp theo. Xét về quan hệ lập luận, các LC đồng hướng với nhau và cùng hướng tới KL; LC sau có thể là sự cụ thể hoá, sự bổ sung, tăng cường cho LC đi trước và thường mang hiệu lực lập luận mạnh hơn. Ngoài ra, kết tử là HTĐKGT với những sắc thái ý nghĩa vốn thuộc về nghĩa hư từ còn đem đến cho LC những đặc điểm riêng góp phần làm nên đặc trưng của từng lập luận.